

TOSHKENT OQSHOMI

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 9 (14,112) 2 МАРТ, ПАЙШАНБА, 2023 йил

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

vtto.uz

vtto_uz@mail.ru

@Toshkent_oqshomi

Toshkent oqshomi

Toshkent Oqshomi_24

Ҳаёт китобимни бёхос вараклаб,
Мен ўтган умрга очинмай қўйдим.
Табассум ўрнида кулдим чораклаб.
Сўйиш керак бўлса – телбача сўйдим.
Кийганим ишакми, читми ё кимхоб,
Жорак бойлигидан килмабман парво.
Мени оғуслаган ҳаёт нақ офтоб,
Янги кўшиқ толаб унда ҳар сабок.
Мен ўтган умрга очинмай қўйдим,
Ҳеч кимда кўрмайин умримга ўхшаш:
Сўйдим,
Эркаландим,
Айрилдим,
Кўйдим,
Иззат нима – билдим.
Шу-да бир яшаш!..

АНОНС

Гуломжон Ёкубов:
МЕН ҲАМ
КИМЛАРГАДИР
ЁҚМАЙМАН!

ФОЖИАГА САБАБЧИ
ЙЎЛЛАР

БАҲО “СОТИЛАДИМИ?”

Дунёдаги глобаллашув жараёнлари жамиятни модернизация қилиш билан бирга, ахолининг маънавий ва маданий ҳаётини янада юксалтиришини тақозо этади. Бунда, инсон учун хос бўлган ҳамда тарих давомидә шаклланниб улугурган иллатлардан воз кечиш қийин жараён ҳисобланади. Жумладан, инсоният ҳаётига ва жамият тараққётига мунтазам салбий таъсир кучига эга бўлган коррупция энг оғир иллатdir. Ушбу иллатни кенг соҳа доирасида бартараф этиш ва ечимини топиш, давлатнинг коррупцияга қарши сиёсатини амалга оширишда фаол фуқаролик позициясини шакллантириш долзарб масалалардан биридир.

Мамлакатимизда коррупциянинг олдини олиш ҳамда бартараф этиш, ушбу иллатни жамият ижтимоий-иқтисодий, маънавий ҳаётига салбий таъсiri, уни олдини олишда самарали механизmlарни тақомиллаштириш ва ушбу соҳада юқори самарадорликка эришиш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. «Жамиятимизда коррупция балоси ўзининг турли кўринишлари билан тараққётизига гов бўлаётганини, бу ёвуз иллатнинг олдини олмасак, жамиятнинг бирорта тармоги ривожланмаслиги, коррупцияга қарши курашишда ахолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинmas экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз бўлса, «ҳалоллик вакцинаси» билан эмланмас экан, ўз оддимизга қўйган юксак мардаларга эриша олмаймиз».

Ижтимоий тармокларда Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазiri томонидан шифокорни фуқаролар томонидан рағбатлантириш масаласига муносабати кенг муҳокамага айланди.

Ушбу масала Коррупцияга қарши курашиш агентлиги хузуридаги Жамоатчилик кенгаси томонидан ижтимоий тармокларда муҳокама қилинаётган шифокорларнинг шароитини яхшилаш коррупциянинг олдини олишга хизмат қилиши тўғрисидаги таклифга Соғлиқни сақлаш вазirининг «Беморга меҳр билан ёндашсангиз, рози бўлиб, ўзи сизга бериб кетади» мазмунуда билдиранг муносабати юзасидан фикр билдирилди.

Мамлакатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев раислигига 7 апрель куни ички йўлларни яхшилаш, «Яшил макон» умуммиллий лойиҳаси доирасида кўчатлар экиш, давлат хизматлари кўрсатишни соддалаштириш масалалари ижро бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Айтиш жоизки, кўтарилиган бу масалалар бевосита халқимизни рози қилиш билан боғлиқ бўлиб, мазкур соҳалардаги мавжуд камчиликларни ҳал этмай туриб, инсон қадри ҳақида гапириш бефойда.

Худудларда ахоли билан учрашганимизда энг кўп мурожаат ички йўлларни таъмирлаш масаласида бўлмоқда. Чунки бу масала серҳаражат бўлгани учун ийлар давомидан зътибордан четда қолиб кетаверган. Эътибордагилари ҳам «кўл учиди» бажарилган холос. Бу эса бугунги кунда одамларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлмоқда. Якинда йўлга қўйилган «Ташаббусли бюджет» портали орқали ахолидан тушган 20 мингта ёки жами тақлифларнинг 25 фоизи айнан ички йўлларни яхшилаш билан боғлиқлиги ҳам масаланинг қанчалик долзарблигини кўрсатади.

Йиғилишда бу борада Андикон тажрибасидан кенгроқ фойдаланиши лозимлиги таъкидланди. Яъни,

Жамоатчилик кенгаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги раҳбариятининг коррупциянинг олдини олиш бўйича бошлаган ишларини қўллаб-кувватлайди.

Шу билан бирга, шарафли касб ғалари – шифокорларни рағбатлантириш йўлларидан бири сифатида беморлар берган маблағнинг эътироф этилишини қонунчиликка ва мамлакатда олиб борилаётган коррупцияга қарши курашиш сиёсатига зид ҳаракат сифатида қайд этади.

Мазкур таклиф тизимда коррупциявий жиноятлар сонининг ортишига ҳамда шифокор касби мавқеининг пасайишига, соғлиқни сақлаш тизимиға халқнинг ишончи камайишига сабаб бўлади.

Коррупцияга қарши курашиш агентлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Давлат хизматини ривожлантириш агентлигининг кўшма баёнотида «Тиббиёт ходимларига муносаб меҳнат шароитини яратиш ва даромадини ошириш, шунингдек, уларнинг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш бўйича амалий чоралар кўриш, бунда, тиббиёт ходимлари малакасига, кўрсатиладиган тиббиёт хизмат ҳажми, мураккаблик даражаси ва сифатига қараб меҳнатга ҳақ тўлашнинг тоифаланган замонавий механизmlарини жорий этиш» белгиланган.

Жамоатчилик кенгаси шифокорларни рағбатлантириша беморлардан пул олиш сингари (иҳтиёрий ёки иҳтиёрий эмаслигидан қатъни назар) ноёнуний хатти-ҳаракатларни бартараф этиш ҳамда ҳақ тўлашнинг тоифаланган механизмини жорий этиш Соғлиқни сақлаш вазирлигининг асосий мақсади бўлиши лозимлигини билдиради.

Муаллиф томонидан интернет тармоғи орқали ўтказилган сўровда иштирок этган 206 нафар респондентдан 120 нафари (58,3%) соғлиқни сақлаш соҳасида мансабдор шахсларнинг ўз вазифаларини виқдонсиз бажаришга дуч келганикларини эътироф этгандар.

«Ижтимоий фикр» республика жамоатчилик фикрини ўрганиш Маркази томонидан ўтказилган тадқиқотларда ҳам сўров иштирокчиларининг 43,2% тиббиёт соҳасида коррупция даражаси юқори эканлиги қайд этилган.

Ўтказилган тадқиқотлардан кўриниб турибдики, бу масала қон-қонимизга сингиб кетган, азалдан давом этиб келаётган иллат эканлигидан далолат бермоқда.

«Фуқаролар соғлиқни сақлаш тўғрисидаги» Ўзбекистон Республикаси қонунининг (265-I-сон, 1996 йил 29 август) 44-моддасида дипломини олаётган шифокорлар қўйидаги мазмунда қасамёд қабул қилиши кўрсатиб ўтилган.

«Шифокор деган юксак унвонни олиб, тиббиёт фаолиятига киришар эканман:

ўзимнинг бор билим ва маҳоратимни беморни даволашга ҳамда инсон соғлигини сақлашга бағишишга;

ёши, жинси, ирқи, миллати, тили, дини, эътиқоди, ижтимоий келиб чиқиши ва ижтимоий мавқеидан қатъни назар, ҳар бир беморга куч-ғайратим ва вақтимни аямай тиббий ёрдам кўрсатишига;

беморнинг соғлиқни шахсий манфаатларимдан юқори кўйишга, камтар ва ҳалол бўлишга, ўз билим ва маҳоратимни доимо ошириб боришга;

шифокор сирини сақлашга;

кишиларга ҳамиша меҳр-мурувват ва шифо топишларига ишонч ҳада этишига;

Буқрот, Абу Али ибн Синонингари улуғ табибларнинг шонли анъаналарини давом эттиришга тантанали қасамёд қиламан.

Ушбу қасамёдга умримнинг охиригача содик қолишга қасамёд қиламан» деб шифокорлар қасам ичишиади. Шунингдек, улар қасамёдни бузганлик учун қонунда белгиланган жавобгарликка тортилиши ҳам кўрсатиб ўтилган.

Шунинг учун ҳар бир шифокор ўз касбига вижданан, ҳалоллик билан ёндашиши, коррупциявий жараёнларга фаол қаршилик кўрсатиши ва коррупциявий муносабатларга муросасиз муносабатда бўлиши зарур. Бу иллатни бартараф этиш учун нафақат шифокорларни, балки фуқароларимизни ҳам «ҳалоллик вакцинаси» билан эмлашмиз, яъни ҳалолликни уларнинг онгига сингдиришимиз талаб этилмоқда.

Коррупцияга қарши курашиш юзасидан олиб борилган тадқиқотларда маълум бўлишича айрим давлатларда мактаблар ва шифохоналарга «ҳалоллик ёки хайрия» кутилари ўрнатилар экан. Ушбу тажрибадан келиб чиқиб (таклиф сифатида), биз ҳам шифохоналарга «ҳалоллик» кутиларини ўрнатишимишиз ва фуқароларимизга шифокорларни рағбатлантириш сифатида берадиган маблағларини шу кутиларга ташлаш кераклигини сингдириш механизмини ишлаб чиқишимиш керак. Ушбу кутиларга тушган маблағлар, кенг жамоатчилик назоратида, шифохоналарни ривожлантириш, керак бўлса, энг яхши ишлаган шифокорни рағбатлантириш учун ишлатилса, бу билан биз коррупциянинг олдини олган бўлар эдик.

Коррупция жамиятни емириб, шахсни ахлоқий жиҳатдан инқизорзга учратадиган ва ҳар қандай давлат иқтисодиётига салбий таъсир қиладиган ижтимоий иллат эканлигини кўриб турибиз.

Шунинг учун ҳар бир фуқаро гўзал ва бетакор юртимизнинг буғунги ва эртаниги куни, ёруғ келажаги учун, авваламбор, ўзи масъул эканлигини унутмаслиги керак.

Шуҳрат ТУРДИҚУЛОВ,
Тошкент шаҳар ҳокимлиги
Коррупцияга қарши ички назорат
бўлими бошлиғи

вилоятдаги цемент ишлаб чиқарувчи корхоналар томонидан кластер ташкил этилиб, олис ва чекка маҳаллалардаги 23 километр кум-шағал йўллар цемент-бетон қопламага ўтказилган. Бу орқали 600 миллион сўм иқтисод қилинди, 350 минг долларлик битум импорти учун маблағ тежалди. Энг асосийси, кластер ташкил этиб келаётган иллат эканлигидан далолат бермоқда.

Видеоселекторда бу тажрибани

Йиғилишда «Яшил макон» дастури доирасидаги ишлар ҳам талаб даражасида эмаслиги танқид қилинди. Президент томонидан айрим худудларда бу ишлар номига ташкил этилгани, кўзбўямачиликка йўл қўйилаётгани айтилди. Мисол учун, жойларда ҳақиқатда экилмаган жами 5 миллион туп қўчатларни ҳисоботда қўшиб ёзиш ҳолатлари аниқланган. Шу боис, мутасаддиларга апрель ойида барча

рақамлаштириш масаласи ҳам муҳокама қилинди, бу борада устувор вазифалар белгиланди. Жумладан, 1 июлдан бошлаб 38 турдаги давлат хизматлари учун электрон имзо билан тасдиқлаш талаби бекор қилинди, мобил телефон орқали амалга оширилади. 6 турдаги лицензия олиш учун талаблар бекор қилинади. Аҳоли ва тадбиркорлар учун 8 дан ортиқ давлат хизмати бўйича электрон хабардор қилиш тизими жорий этилади. Коммунал ташкилотларнинг 32 турдаги хужжат ва маълумотномаларини талаб қилиш бекор қилинади. Эҳтиёжданд оиласалар фарзандлари олийгоҳларга киришда тест синовларида иштирок этиш тўловларидан озод этилади.

Келгуси йил якунига қадар марказлар орқали кўрсатиладиган хизматлар сони ҳозирги 172 тадан 300 тага, мобил илова орқали кўрсатиладиганлари эса 60 тадан 250 тага етказиш вазифасини қўйди. Шунингдек, йиғилишда худудларда давлат хизматлари марказлари куриш бўйича ҳам топширилар берилди, вилоят ҳокимларига 1 сентябрга қадар бу билан боғлиқ барча курилишларни якунлаш вазифаси қўйилди.

Улуғбек ЗИЯДУЛЛАЕВ,
Халқ депутатлари Чилонзор туман
Кенгаши депутати

бошқа вилоятларда ҳам кўллаш вазифаси қўйилди. Бу орқали жорий йилда цемент ишлаб чиқариш 3,5 миллион тоннага кўпаяди ва ички эҳтиёжлар тўлиқ қопланади. Боз прокуратура эса янги қурилаётган цемент-бетон қопламали йўллар сифати устидан қатъий назорат қилади. Тошкент шаҳрида ҳам 250 километр цемент-бетон қопламали йўллар қурилиши ва бу ишлар учун маҳаллаларни обод қилишга ажратилган 1 трилион сўмга яна 200 миллиард сўм йўналтирилиши белгиланди. Яъни,

қолоқликлар ва камчиликларни тўлиқ бартараф этиш вазифаси топширилди. Ҳар бир маҳалла, таълим муассасалари, ариқ ва йўл бўйларига дарахт қўчатларни ҳамда терак қаламчалари экилиши, 5 ёшдан кам бўлмаган мевали ва манзарали дарахтларни бир текисда ўстириш бўйича Тошкент шаҳрида бошланган тажрибани бошқа шаҳарларда ҳам жорий қилиш лозимлиги кўрсатилди. Йиғилишда давлат хизматлари кенгайтириш ва кўламини кенгайтириш тизимини

БАРЧА САЪЙ-ҲАРАКАТЛАР ИНСОН ҚАДРИНИ УЛУҒЛАШГА ҚАРАТИЛГАН

КРЕДИТ — МОДУЛИ НИМА ЁКИ БАХО “СОТИЛАДИМИ?”

Мамлакатимизнинг дунё хамжамиятидаги ўрнини янада мустаҳкамлаш, албатта, бугунги кун ёшлари билан чамбарчас боғлиқ. Ёшлар тарбиясида эса таълимнинг ўрни бекиёсdir. Шу мақсадда юртимида сўнгти йилларда бу борада муҳим ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Ватан равнақига мунособ ҳисса қўшадиган, илгор кадрлар тайёрлаш, ижодий фикрлайдиган мутахассисларни тарбиялаш таълим муассасаларининг олдига муҳим вазифа қилиб белгиланди.

Хусусан, Давлатимиз раҳбари томонидан 2019 йилнинг 8 октябрида “Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида”ги Фармони имзоланди. Ушбу муҳим ҳужжатда “республикадаги камидаги 10 та олий таълим муассасасини халқаро эътироф этилган ташкилотлар рейтингининг биринчи мингталик рўйхатига киритиш ва олий таълим муассасаларида ўкув жараёнини босқичма-босқич кредит-модул тизимига ўтказиш” белгилаб берилди.

Шунингдек, 2030 йилга қадар республикадаги барча олий таълим муассасасининг 85 фоизини кредит-модул тизимига ўтказиш кўрсатиб ўтилди.

Хўш, кредит-модул тизими нима? Бу тизим қанчалик самарадор? У бизга нима беради? Шу каби саволлар билан сұхбатдошимиз Медиа ва коммуникация факультети декани Амрулло Каримовга мурожаат қилдик:

— Кредит — модул тизими хорижда оммалашган. Бизга ҳам кириб келди. Албатта, барча талабалар мутахассислигига қараб мажбурий фанларни билиши шарт. Жумладан, журналистика факультети талабалари ҳам ўзларига биритирилган мажбурий фанларни ўқишиди. Фанларга 2, 4 миқдорида кредитлар ажратилган. Тизимнинг яна бир жиҳати танлов фанларга жуда катта соат ажратилганини. Талабаларга танлаш учун имконият жуда катта. Талабани мустақил кўникмасини шакллантиришда бу жудайм кўлай, деб ҳисоблайман. Агар бола мустақил ишламаса кредитларни ёпа олмайди. Яна бир жиҳати, кўпчилик талабалар эътибор беришмайтган жиҳати десам бўлади: дарсларда қатнашиш. Биламизки, аксарият таълим борасида олиб борилган ислоҳотлар, кредит-модул тизимида инсон омили максимал даражада иштирок этмайди. Яъни, дарсни ўзидаёт платформа очилганда келмаган талаба йўқ қилинади. Агар талаба 3 марта дарсга келмаса, ўша дарсга кирмайди. Сабаби, 3 та дарс 3 та мавзуу дегани. Бундан олдин ўтилган 3 та мавзууни ўзлаштирмаган

талаба 4-дарсни тушунмайди. Уни ўзлаштиргандан сўнг кейингисига ўтиш керак. Агарда талаба асосли равишда дарсда иштирок эта олмаган бўлса, касал бўлиб қолган бўлиши мумкин ёки шунга ўхшаш арзирли сабаблар бўлса, талабанинг манфаати нуқтаи назаридан ҳужжат тақдим этилган ҳолатда дарс жараёнларига қатнашишига рухсат берилади. Лекин, талабага қолган дарсларни ўзлаштириш учун вақт берилади. Кўрсатилган муддатда талаба топширикларни бажармаса, ўз-ўзидан ўша фанни 3-семестрда яъни ёзда, ҳисобланган кредит маблағларини тўлаган ҳолда дарсларни ўзлаштиради. Бунда талаба курсдан-курсга қолдирилмайди. Ёзда бўладиган 3-семестрда алоҳида ўқитувчи жалб қилинади, соатбай иш ҳақи тўланади. Дарсларни ўзлаштиргандан сўнг имтиҳонлардан ўтса, талаба кейинги босқичга ўтказилади. Тизимда белгиланган шартларни талаба бажармаганда ёхуд 7 та фан деб оладиган бўлсак, шундан 5 тасидан қолиб кетадиган бўлса, у курсдан-курсга қолдирилади.

Сўз ўрнида сиёсатшунос Ҳамид Содиқнинг “Субъектив” лойиҳасига берган интервюсида HEMIS (Higher Education Management Information System) яъни шу тизимдаги платформа ҳақидаги фикрларини келтириб ўтишни жоиз топдик:

“HEMIS – бу университет соҳасида асосий қадриятни ректоратдан олиб, талабаларга кўчириш билан боғлиқ тизим ҳисобланади. Яъни, ректорат ва у билан боғлиқ бошқарув персонали техник ходимлар даражасига тушиши керак. Асосий трендни белгилаб берадиган субъект бу – талаба бўлиши керак. Ректоратдан бутун ҳукукларни олиб, талабаларга бериладиган бўлса, бу тизимда талаба ўқитувчини ўзи танлайди. Талаба университетта ўқитувчини деб келади ва: “Мен мана шу ўқитувчида таълим оламан”, деб айта олади, ректордан эса: “Шу ўқитувчини менга таъминлаб беринг”, деб талаб қила олади. Бу тизимда декан лавозими умуман керак эмас. Бу ерда ўқитувчи ва профессорларни ректор эмас, талабалар ишга олади. Кўпчилик ўқитувчилар унга ким иш берадиганлигига қарайди, иш берадиган талаба

эмас. Шундай экан, мана буни ёзиб ўтиринглар, деб топшириқ беради, ёки бўлмаса, шунчаки техник маъruzani ўтиб беради. Ёки тарғибот ишлари сайлов масалалари юзага келиб қоладиган бўлса, асосий қадрият бўлган – талабаларга дарс бериши масаласи – 10-даражага тушуб қолади. Ўкув йилининг охирида талаба айтиши керак: Мана шу ўқитувчи яхши. Бизда шунака стериотип бор: раҳбарият талабалар дарс ўтмайдиган, пул оладиган, гаплашиб ўтирадиган профессор-ўқитувчиларни ёқлаиди деб ўйлади. Йўқ, ундей эмас. Талабалар дарс талаб қилишади. Ҳаттоқи, ўзимнинг тажрибамда ҳам бўлган бу нарса. Талабалар катта профессор домлаларни ҳам рад этишган. 15-20 нафар талаба: “Бизга бу домланинг профессорлигининг фарқи йўқ, бизга дарс ўтмасин”, деб ёзиб беришган. Талабага кўйиб бериш керак. “Йўқ ҳали талабалар қаердан билсин,

у қандай фанни ўкишини 1-курс бўлса”, дейдиганлар ҳам кўпчиликни ташкил этади. Бугунги кун талабаси нимани ўкиш кераклигини жуда яхши билади. Бизда HEMIS тизими олинганда, унинг талаба иродасини намоён қиласиган қисмини ўз жойида қолдириганда, назорат қисми бизга ўтиб келган, яъни ўзбекчалаштирилган.

Умуман олганда кредит-модул тизими, бу – таълимни ташкил этиш жараёни бўлиб, ўқитишининг модул технологиялари жамламаси ва кредит ўлчови асосида баҳолаш модели ҳисобланади. Уни бир бутунлиқда олиб бориш серқирига ҳамда мураккаб тизимни жараёндир. Кредит-модул тамоилида иккита асосий масалага аҳамият берилади: талабаларнинг мустақил ишларини таъминлаш; талабалар билимини рейтинг асосида баҳолаш.

Кредит-модул тизимининг асосий вазифалари сифатида кўйидагилар эътироф этилади:

- ўкув жараёнларини модул асосида ташкил қилиш;
- битта фан, курс (кредит)нинг қийматини аниқлаш;
- талабалар билимини рейтинг бали асосида баҳолаш;
- талабаларга ўзларининг ўкув режаларини индивидуал тарзда тузишларига имкон яратиш;
- таълим жарайёнида мустақил таълим олишнинг улушкини ошириш;
- таълим дастурларининг қулайлиги ва меҳнат бозорида мутахассисга кўйилган талабдан келиб чиқиб ўзгартириш мумкинлиги.

Юқоридагилар дарс машғулотларини нафақат ўқитишини инновацион таълим технологиялари асосида олиб бориш, балки талабадан мустақил ўқиб-ўрганиш, таълимга янгича муносабатда бўлиш, меҳнат бозори талабидан келиб чиқиб, зарурий ва чукур назарий билимларни эгаллаш, амалий кўнгималарини шакллантиришга ўргатишдан иборатдир. Мухтасар айтганда, мазкур тизим талабанинг касбий ривожланиши ва камолотига йўналтирилган. Илм соҳибининг бутун хаёти давомида билим олишини таъминлашга ҳамда меҳнат бозори ва замонавий талабларга жавоб бера оладиган инсон капиталини шакллантиришга қаратилгандир.

Ўрганишларимиз давомида талабалар орасида бу тизим ҳақида етарпи даражада билимга эга бўлмаганлар ҳам борлигининг гувоҳи бўлдик. Тизим ҳақида тушунчага эга бўлмаган талаба қандай қилиб дарсларни ўзлаштираётганлиги биз учун очиқ қолган

савол бўлди. Гап келажак авлод билими ҳақида кетар экан, ҳеч бир шахс бу масалага бефарқ қарамаслиги керак, назаримизда.

Умода ХАҚБЕРДИЕВА

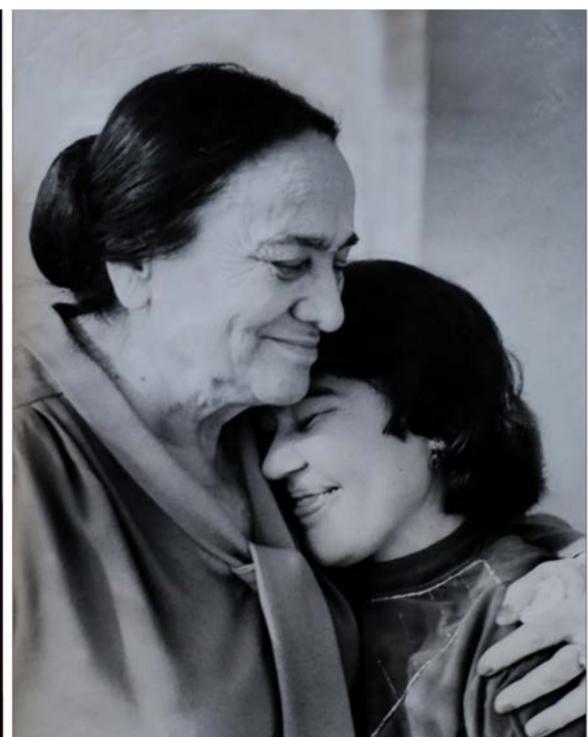

БАХОР КЕЛДИ СИЗНИ СҮРӨКЛАБ...

Гўё, 1-март устознинг таваллуд куни билан бирга, чор тарафда янграётган Зулфияхоним исми, шеър-у қўшиклиари билан бирга қаердандир ўзлари ҳам кўринадигандек... Чимкент кўчасидаги уйларидами ё Композиторлар кўчасидаги ҳовлисида чиройли кийиниб бизни қарши оладигандай...

Ахир, доим шундай бўларди-ку. Опа жуда қаттиқ тайнинлаб қўйганлари учун биз таваллуд кунларида

ишимизнинг битиб кетишига ёрдам бериб юборарди. Шахсан ўзим шаҳарга рўйхатга ўтишга қўйналиб ўрганимда. Ижроқўмда мени кўриб қолган мансабдор бир аёл:

— Ие, сиз Зулфия опанинг қизларидансиз-ку, бу ёқка юринг-чи..., - деб ишимнинг битишини тезлаштириб юборганлар.

Шарқда устоз, шогирдлик анъаналари ҳамиша бўлган. Устоз фақат ўргатувчи, йўл очувчи, қўлловчи эмас, у шогирди учун ўзини жавобгар ҳисоблаган.

Опада ҳам бизга нисбатан шундай ҳиссиятлари бор эди. Ўзлари талантига умид билдирган қайси биримиз матбуотда кўринмай қолсак:

— Нега Дилбардан (Ҳамзажўяева, кўқонлик шоира) дарак йўқ... Уллиби (Отаева, хоразмлик шоира)га хат ёзинглар, янги шеърларини юборсин, - деб эсимизга солиб турардилар. Оила куриш масалаларимизга ҳам бефарқ бўлмас, қайси биримизнинг ҳаётимиизда кимdir пайдо бўлса-ю, тўй масалалари қўзғалаётган бўлса:

— Ўша йигит билан мен ҳам бир гаплашай, — дердилар. Адиба Дилбар Саидова, шоира Мұхтарама Улуговалар турмушга чиқаётгандаридан шундай бўлганди. Бу оналарча тергаш, оналарча синов бизга малол келмас, балки кўнглимизда “Опага ҳам маъқул келди-ю...”, тарзидаги бир ишончни уйғотарди.

Биримизга “Оқ йўл” ёзиб, адабиётнинг катта майдонларига йўллаган, бошқа бировимизнинг уй олишимизга ёрдам берган... Лекин шундай бўлсада, бизнинг елкамизга юқ ортмасдилар. “Сен мендан қарздорсан”, деган таънаси умуман бўлмасди.

Етмиш беш ёшларини нишонлаш арафаси эди, адашмасам.Faafur Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти устознинг уч томлик сайланма асарларини режага киритди. Ўша кунларда Зулфияхонимнинг бирозгина тоби қочиброк юрганди. Нашриёт эса тинмай қўлёзмани қистарди. Авваллари эрта кеч бориб ёрдам бериб юрдим. Бу пайтда опа нафакага чиқкан, мен эса “Саодат” журналида ишлардим. Ахйри, жуда қистовга тушгач, ўз ҳисобимдан бир ой таътил олдим. Учинчи томни бирга тайёрладик. Опа диванда ётган кўйи тинглар, мен мақолаларни ўқир, юғзаки тузатиш киритган жойларини кўз олади, затор эдим. Роппа-роса бир ойда қулезмани нацинетта топширдик. Охирги кун қоёнётганимда устоз қулимга конверт тутқаздилар: олиб турибман: пул.

— Зулфия опа, Сизнинг бизга шунчалик меҳнатингиз сингмадими? Биз Сизга “Раҳмат” дан бошқа ҳеч нарса демадик-ку, - деб эътиroz билдира бошласам, конвертни сумкамга солдилар:

— Сен энди оиласи одамсан. Керак бўлади. Менинг ҳам кўнглим хотиржам бўлади, - дедилар. Олмасликнинг иложи қулмади. Уйга келиб қарасам 150 сўм, бир ойлик маошим. Шу тарзда ҳалол инсон эдилар устозимиз.

“Мен устозман”, деб юрган кўп одамларни кўрдик.

Вилоятдаги қўллаганларидан доим нималаридир таъма қилади. Зулфияхоним эса вилоятдан ижодкор қизлар Дўрмонга келса:

— Қизимжон, (бизга кўпинча шундай дея мурожаат қилардилар), Момохол (қашқадарёлик шоира), Бибисора (Самарқандлик шоира) Дўрмонга келибди. Биз бир қадам жойда туриб таклиф қилмасак ўхшамайди. Кел, кечга бир ширин таом қилиб чақирайлик. Улар ўзлари киргани хижолат бўлаётган бўлиши мумкин, - дердилар. Ва биз кечқурун мўъжазгина дастурхон атрофида ширин сухбатлашардик.

Устознинг сухбатларидан зиё ёғдуси, покизалик нафаси келиб туради. Олди-коғди гаплар бўлмасди. Биз устознинг типларидан дунёнинг энг зўр ёзувчилари Чингиз Айтматов, Қайсин Қулиев, Сильва Капутиян, Марварид Дилбози, Амрита Притам, Файз Аҳмад Файз ҳақидаги ҳикояларни эшитганимиз. Мен уларнинг опага ёзган ҳурмат-эҳтиром тўла хатларини ўқиганман. Опанинг бошқа миллат ижодкорлари билан дўстлиги шахсий муносабатлар доирасида қолиб кетмаган. Устоз бу таникли ёзувчиларнинг асарларини ўзбекчага таржима қилганлар. Қайсин Қулиевнинг шеърлари, Мустай Каримнинг “Ой тўлган оқшомда” драмалари устоз шарофати билан бизга кириб келди.

Зулфияхоним билан боғлиқ хотиралар, назаримда, табиатнинг энг хушҳаво, энг чиройли жойларига ўхшайди. Кириб кетсан, чикқинг келмайди... Фарзандларим дунёга келганларида уйга йўқлаб келганлари:

— Онанг узоқда, йўқллагувчим йўқ, дея ўксиниб ўтирма, деб кепдим, - дея жилмайганлари шундай кўз ўнгимда туради.

Омон акамнинг (Зулфия опамнинг ўғиллари) ҳайдовчилари баҳорда бир елим чөлак гилос кўтариб келганлари:

— Зулфия опам бериб юбордилар, “Қизимжон боққа келганида шу гилоснинг атрофида кўп юрган эди, ўтини юлдимией, сув қуидимией... Оғзи тегсин...” деганлари...

Биз сиздан, Сизнинг зиёнгиздан бир тола нур олдиқмикан? Кошки!

Ғуломжон Ёқубов: МЕН ҲАМ КИМЛАРГАДИР ЁҚМАЙМАН!

**Ўзбекистонда
хизмат кўрсатган
артист Мирзабек ХОЛМЕДОВ:**

- Гуломжон ака мен учун муҳаббат күчиси. Талабалик йилларимда устознинг аудио кассеталари чиқкан эди. "Нилуфар", "Дўпли кийиби бошига", "Кулиб чиқсанг" каби хит кўшиклари жамланган эди. Завқ билан эшитиб, ижро ҳам этганимиз. Гулом ака одамоҳун, ёш билан ҳам катта билан ҳам дўстона муомала қиласди. Ҳеч қачон кўшикларини қизғонмайди, керак бўлса, ёш ҳаваскорлар билан ҳам дуэт кўйлаб кетади. Доим яхши кайфиятда, табассум билан юради. Дардларини эмас, қувончларини кўрсатадиган катта қалб өгаси!

**Сўз устаси
Зокир ОЧИЛДИЕВ:**

- Гуломжон ака доим яхши гаплардан гапиради, яхшиликларни ўйлади. Биласизми, шу одам кирган даврада завқ пайдо булади. Ёш-у кари билан бир хил муомалада. Баъзида иккита кўшиқ айтиб «ўзини эпломай» қоладиганларни кўрсам, Гулом акага янада ҳурматим ошади. Ҳамма соҳада улфатлари бор. Яна дўст бўлиб, ака бўлиб ёнингизда туриб ҳам беради. Ҳеч қачон бирорининг орқасидан гапирмаган, бирорининг омадига ҳасад қилмаган

Агар ҳаёт ҳар доим ҳам ғалабалардан иборат бўлганида эди, мэрралар учун интилмай қўярдик. Бугунги қаҳрамонимизни яхши танийсиз, Ўзбекистон ва Қорақалпогистон ҳалқ артисти, "Олтин диск" мукофоти, "Дўстлик", "Эл-юрт ҳурмати" орденлари соҳиби Ғуломжон Ёқубов! Бир қараашда бу инсоннинг ҳаёти фақат ғалабалардан иборатдек кўринади. Аслида-чи? Аслида, Гуломжон Ёқубовнинг дардлари, ҳасратлари, йўқотганлари қўшиклиарида... Қаҳрамонимизнинг ҳар бир кунида шукр бор... эҳтимол, шу сабаб ҳам Гуломжон Ёқубовни шиддат, шаҳд тарк этмас. Яна бошқалардан бошқача яшашга эмас, балки бошқаларга ҳалал бермасдан, бирорвоннинг эмас, ўзининг умр йўлларидан юришни яхши кўради. Дардлар менини, изтироблар менини, ҳаёти менини, лекин кўшиклиарини, санъатимизни ўргандик, кўйлайдик. Ҳалқимизга ўзигагина хос асарлар керак. Ўзбекни ашуласида авжи, дарди, қувончи бўлмаса, у ўзбекча бўлмайди.

- **Бугун мухлис билан санъаткорнинг ўртасида масофа қолмагандек...**

- Афсуски ҳа, лекин масофа бўлиши шарт. Санъаткор ўзига хос маданияти, фаросати билан ажralиб туриши керак. Кўрганман, Фахриддин Умаровни кўрганда одамлар ҳавас билан бирга ҳурмат билан қаради. Ҳозир қўшинисига қарагандек қарайди. Бу ерда манманлик ҳақида гап кетмаяти. Санъаткор самимият, ҳурматни сақлаган ҳолда масофони ҳам белгилаб олиши шарт. Бугун ижтимоий тармоқларда "артистларни" кўриб хафа бўлиб кетаман. Қани уят, андиша, қасбга ҳурмат? Саҳнага кўчадан югуриб келиб, бозорга кийиган кийимида чиқиб кетади. Балки замон шундай дейишар, аммо замон ҳам маданиятга мухтож!

- **Репертуарингизда ранг-баранглик яқол кўринади. Қўшиқ танлашда инжиқмисиз ёки таваккал куйлайсизми?**

- Жуда инжиқман. То қалбимга кириб ўзимга роҳат бағишиламагунча куйламаслик керак деб ўйлайман. Инсон туғилганидан бошлаб дид, фаросат шаклланиб боради. Бу ҳаммаси кўзга кўринади, сезилади. Фашимга тегадиган ҳолатлар бор, мен ҳам кимларгагидир ёқмайман. Бу ҳақиқат. Нафақат қўшиқларим, имижим ҳам доим муҳокамада. "Қизил кияди, сарик кияди", деган гапларни эшитаман. Менга шу ёқади, ўзимга эп кўраман. Аммо ҳеч қачон танлаган йўлимда кўл учиди меҳнат қилмадим.

- **Ҳаёт сизни катта дард билан синади... аммо син-мадингиз? Иродали бўлиши осон бўлмаса керак...**

- Осон эмас, аммо кучли бўлишига мажбурмиз. Чунки бу ҳаёт ва унда ҳамма нарса бўлади. Қаранг, умримизнинг тонги ва туни бор. Умр омонат, уни чиройли, мазмунли ва иорда билан яшашга мажбурмиз.

- **Эътироzlaringiziz борми ҳаётга?**

- Йўқ! Аллоҳнинг ўзи беради ва ўзи олади! Пешонага ёзганидан, берган тақдиридан бошқасини ололмаймиз. Мен фақат Ҳудога эгилдим, бандасига эмас. Тақдиримдаги ҳар бир оним ҳам Аллоҳга тавакkal!

- **Сиз воз кечган одамлар борми?**

- Бор... Лекин уларни номини айтмайман. Синовли дунё бу! Яхшисига осмонга чикиб кетиш шарт эмас. Ёмонларига ерга кириб кетиш ҳам хато. Ҳамма қатори, эл қатори яшайлик!

ФОЖИАГА САБАБЧИ ЙУЛЛАР

Республикамизда содир бўлаётган автоҳалокатларнинг аксариятига талабга жавоб бермайдиган йўллар сабаб бўлмоқда. Маълум бўлишича, 2022 йилнинг январь-октабрь ойлари давомида 7 636 та йўл транспорт ҳодисаси содир этилган. Шундан 1 931 таси ўлим билан якунланган. Йўл транспорт ҳодисаларининг 3 980 таси айнан йўл инфратузилмасининг тўғри ташкил этилмаганлиги билан боғлиқ. Ушбу ҳолат йўл-транспорт ҳодисаларининг 52 % ини ташкил этмоқда. Бу каби ҳолатлар асосан пиёдалар ўтиш йўлагининг тўғри ташкил этилмагани, велойўлакларнинг мавжуд эмаслиги, йўлнини иккига ажратувчи тўсиқлар ўрнатилмагани, йўлларнинг ёритилмагани, пиёдалар ҳаракатини чекловчи тўсиқлар ўрнатилмагани ҳамда йўлнинг ўтказувчанини транспорт оқимига мослаштирилмаганлиги каби сабаблар туфайли юзага келган.

Айнан шу каби муаммолар юзасидан Бектемир тумани "Зафаробод" МФЙ фуқаролари томонидан шикоят келиб тушди. Ўрганишларимиз натижасида, маҳалланинг кўплаб ҳудудлари йўл билан боғлиқ бир неча муаммоларга эга эканлигига амин бўлдик. Айрим жойларда светафор ўрнатилиши керак бўлса, баъзи жойлар пиёдалар йўлакчасига, яна бошқа бир жойлар эса йўл чироқларига муҳтож. Ачинарлисчи, пиёдалар юк машиналари серқатнов бўлган йўлнинг четидан ҳаракатланишга мажбур бўлмоқда.

2022 йилнинг 9 декабрида айнан шу маҳаллада содир бўлган автоҳалокатга ҳам йўл инфратузилма-

сининг тўғри шакллантирилмаганлиги сабаб бўлган. Кимdir буни кичик ҳодиса, ҳамма жойда ҳам учраб турдиган ҳолат деб ҳисоблаши мумкин. Бироқ, биз сўз юритаётган автоҳалокат туфайли бир йилда мактаб ўкувчилари билан боғлиқ иккита автоҳалокат содир бўлган. Болалар эса бир неча ой жароҳат оғриклиари билан яшашига тўғри келди. Автоҳалокатнинг бири маҳалла ҳудудида жойлашган "Қамбар ота" чойхонаси ёнида юз берган. Воеага эса, пиёдалар юриши учун қолдирилган йўлакни чойхона томонида автотурарго-га айлантириб олингани сабаб бўлган. Ушбу ҳодисадан сергак тортган масъуллар воеага жойига йўл белгилари ни ўрнатишиди, бироқ пиёдалар йўлаги ҳамон чойхона манфаати учун хизмат қилишда давом этмоқда. Тўғри, воеага ўлим билан якунланмаган бўлиши мумкин, аммо бундан кейин шу ҳолатда фожия юз бермаслигига ҳеч

Ибн Умар розияллоҳу анхудан ривоят қилинади: «Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Зулм қиёмат кунининг зулматларидир», дедилар». Иккى шайх ва Термизий ривоят қилган.

Яна ўша кишидан ривоят қилинади: «Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ким бир қарич ерни ноҳақдан олса, қиёмат куни уни етти қават ерга ютқазилади», дедилар». Бошка бир ривоятда: «Ким бир қарич ерни зулм ила олса, қиёмат куни унинг бўйнига етти қават ер ўралади», дейилган. Иккى шайх ва Аҳмад ривоят қилган.

Шарҳ: Қадимдан кишилар орасида ер талаш бўлиб келади. Тушунмаган одамлар турли воситалар билан бир қарич бўлса ҳам бирорининг ерини ўзига кўшиб олишга ҳаракат қиласидилар. Исломда бу иш зулм ҳисобланади ва катта гуноҳ сифатида кораланади. Бу зулмни қилган одам қиёмат куни мислсиз азобга дучор қиласиди. Уни етти қават ерга ютқазилади ва унинг бўйнига етти қават ер тавқи лаънат қилиб ўраб кўйилади. Ким ана шу ҳолга тушмайин деса, бирорга зулм қиласин.

ким кафолат бера олмайди.

Муаммо ечим топиши учун эса, албатта, кимdir

курбон бўлишини кутиш шартми?

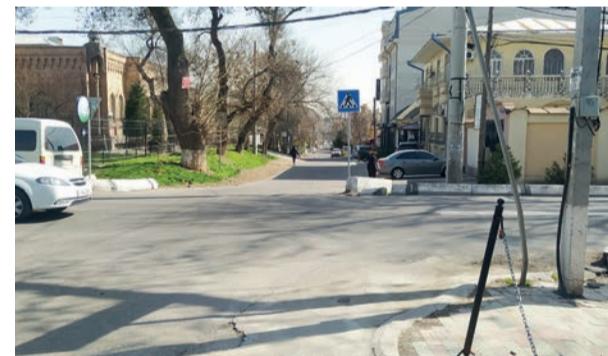
Мазкур саволга аниқ жавоб олиш мақсадида биз, "Зафаробод" МФЙ ҳоким ёрдамчиси Зафар Пардаевга мурожаат қилганимизда "Маҳалла ҳудудида жойлашган таъмриматлаб мактаб, боғча, пиёдалар йўлаги, светафор ва йўл чироги каби бир қатор муаммолар Бектемир туманига қарашли ҳокимият томонидан ўрганилган ва жорий йилнинг охирига қадар бартараф этилиши кўзда тутилган" - дея изоҳ берди.

Ким айбдор?

Бизда қоронгида кўчани кесиб ўтиши оқибатида йўл транспорт ҳодисасига учраб ногирон бўлиб қолган фуқаролар, кўчалар қоронги бўлгани сабабли фарзандининг кеч ўкишдан қайтишидан хавотир олаётган ота-оналар, кўчанинг қоронғилигидан фойдаланиб содир этилган ўғирлиқдан жабрланганлар, айрим маҳаллаларда ҳали-ҳамон симёғочларнинг авария ҳолатида экани ҳақида кўплаб маълумотлар мавжуд. Аммо, нега ҳали-ҳамон бу каби кўнгилсизликлар барҳам топмади? Дастур ишга тушишигача бўлган муддатда содир бўладиган йўл ҳодисасига ким жавоб беради?

Мазкур ҳудудда яшаетган фуқароларимизда саволлар ҳам худди муаммолар каби кўп. Аммо ечимини

кутаётган муаммолар каби улар ҳам жавобини кутади шекилли...

Бундан ташқари, Яккасарой туманининг бир неча маҳаллаларида ҳам "пиёдалар йўлаги" деган тушунча деярли йўқолиб кетган. Тўғри, маҳалланинг ичидаги автомобиль секин ҳаракатланади, кимнидир уриб юбориш ҳэтимоли жуда кам. Лекин ҳамма бефарқлиқда давом этса, ҳолат нима билан якунланади?

Айнан шу туманинг Ракатбоши 3-тор кўчаси бошида тадбиркор томонидан ўраб олинган ер мавжуд экан, афсуски, тадбиркор ўз ҳудудидан бир метр ташқарига чиқсан ҳолда пиёдалар юриши учун қолдирилган йўлакни ҳам ўраб олган. Пиёдаларнинг аксарияти эса автомобиллар учун мўлжалланган йўлнинг четидан ҳэтиёткорлик билан юришга мажбур.

Ушбу вазияга бе воиста алоқадор Ка дастр агентлиги Тошкент шаҳар бошқармаси ни Яккасарой тумани бўлим

бошлиги Фарруҳ Ўразов берган маълумотларга кўра, Яккасарой тумани, Юсуф Ҳос Ҳожиб кўчаси 28-үй манзилида жойлашган "ТАРИМ ИНШААТ ИНВЕСТ МЕНТ ГРОУП" МЧЖга нисбатан фуқаролар томонидан жамоавий мурожаат келиб тушган.

Кадастр агентлиги Тошкент шаҳар бошқармасининг Яккасарой тумани бўлими инспекторлари мурожаат асосида воқеа жойига бориб ўрганишлари натижасида МЧЖга тегишли бўлган ер майдонининг 197 кв.м.и ўзбошимчалик билан эгаллаб олингани аниқланган. МЧЖга нисбатан МЖтКнинг 60-моддаси 2-қисмiga асосан маъмурӣ баённома расмийлаштирилиб, ихтиёрий 15 кун муддатда муаммо бартараф этилмаса, МЧЖга нисбатан иқтисодий судга даъво ариза киритилиши режалаштирилган. Биз белгиланган муддатдан сўнг, албатта, бу муаммонинг якуни бўйича маълумот берамиз.

Яна бир аянчли фожия. Бир неча ой муққадам Юсуф Ҳос Ҳожиб ва Восит Воҳидов кўчалари кесиши масида бир аёл автоҳалокат туфайли вафот этган. Маълумотларга кўра, аёл йўлни пиёдалар йўлакчаси мавжуд бўлмаган қисмидан кесиб ўтаётганда фожия юз берган. Хўш, энди айтингчи, автомобиль йўли че тидан ҳаракатланаётган пиёда хавф-хатардан холи деб ким кафолат бера олади?

Воқеа жойига борганимизда эса, автоҳалокат содир бўлган жойга нафақат пиёдалар йўлакчаси, балки светафор ҳам ўрнатилиши зарур эканлигига амин бўлдик. Авваллари ота-боболаримиз йўлнинг бир қаричига ҳам хиёнат қилишмас эди. Йўлдан юрган одам озор чекмаслиги учун ҳар қандай камчиликни бартараф қилишар, йўлнинг кенглигига алоҳида ётибор беришарди. Бугунги кунда эса айрим "уддабуронлар" ўзларига тегишли бўлмаган ерни ҳам ўзлаштириб олишяпти. Гўёки, шу бир қарич ер билан бойиб қоладигандек...

2022 йилнинг 2 февралида қабул қилинган "Автомобиль йўллари соҳасида жамоатчилик назоратини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги хукумат қарорига кўра, 2022 йил 1 июлдан автомобиль йўллари соҳасига тегишли маълумотлар базасини ўз ичига олган "Шаффоф йўл" платформаси тест режимида ишга туширилди.

Платформа орқали аҳолининг йўллар носозлиги, шунингдек, йўлларда ва йўл бўйида хавфсиз ҳаракатланиш борасида юзага келган фавқулодда техник муаммолар (светафорлар ва йўл белгилари ўрнатилмаганлиги ёки уларнинг шикастланганлиги, табиии оғатлар натижасида юзага келадиган ҳодисалар ортидан ҳосил бўладиган оқибатлар) фото ва видеомурожаатлар жамоатчилик фикри асосида шакллантирилмоқда.

2023 йилдан бошлаб ҳар йили қурилиши, реконструкция қилиниши, таъмирланиши назарда тутилган барча тоифадаги йўл участкаларини харитага жойлаштириш амалиёти йўлга кўйилди.

Қарорга кўра, «Очиқ бюджет» ахборот портали орқали туман (шахар)лар бюджетлари параметрларида ҳудудий ички йўлларни таъмирлаш учун ажратилган маблағлар жамоатчилик фикри асосида шаклланган ички хўжалик йўлларни таъмирлашга йўналтирилади.

Дилнура МАМАСАФОЕВА
Миржалол МАҲКАМОВ тайёрлади

Пол Виллард

ЭСКИ ТЕЛЕФОН

Үйимизда телефон пайдо бўлганида, мен ҳали жуда кичкина эдим. Бунақа аппарат ҳали теварак-атрофадиларда ҳам йўқ эди. Деворга маҳкамланган ва пардоз берилган бу эски кутини жуда яхши эслайман. Унинг ялтироқ гўшагига етиш учун бўйим анча кичкиналик қиласди, аммо мен онамнинг телефона сұхбатлашишини мароқ билан тинглардим.

Кейинроқ бу ажойиб курилманинг қаеридадир "Маълумот беринг, илтимос" номли одам ўтиришини кашф этдим. Ва наздимда, у билмайдиган нарсанинг ўзи йўқ эди. У ҳамманинг телефон рақамидан тортиб, тўғри вақтгача айтиб бера оларди.

Мазкур "банка ичида жин" билан илк мулоқотим онам қўшниникига чиқиб кетганида юз берди. Ертўладаги асбоб-ускуналар дастгоҳи ёнида ўзими ни овунтириб ўтирганимда бармоғимни болға билан уриб олдим. Оғриқ кучли эди, аммо йиғлашдан ҳам бирон маъни кўрмадим, чунки барибир уйда менга ҳамдard бўлувчи ҳеч ким йўқ эди.

Мен оғриқдан лўқиллаётган бармоғимни сўрганча уй бўйлаб юра бошладим ва охири зина ёнига келдим.

Бирдан телефон ёдимга тушди! Дарҳол катта хонадаги табуретка ёнига чопиб бордим ва уни судраб телефон турган жойга олиб келдим. Курсининг устига чиқиб, гўшакни жойидан чиқариб олдим ва кулогимга тутдим. Сўнг шундоқнина бошим устида турган ускуна микрофонига юзланиб, "Маълумот беринг, илтимос!" дедим. Тугмачани бир-икки босганимдан сўнг кулогимга аёл кишининг ингичка ва тиник овози эшитилди:

"Сизни эшитаман!"

— Бармоғимни уриб олдим... — ийлагудек бўлиб арз қилдим мен телефонга. Энди мени эшитадиган кимдир борлигиданми, кўзимга ёш тўлди.

«Ойинг уйда эмасми?» деган савол эшитилди гўшакдан.

— Уйда ҳеч ким йўқ, ўзимман, — ийғладим мен.

“Кўлинг қонаяптими?”

— Йўқ — жавоб бердим яна. — Қўлимни болға билан уриб олдим, шунга оғрияпти.

“Музхонани оча оласанми?” — сўради у. Мен оча олишимни айтдим.

“Муздан озгина кўчириб ол-да, уни бармоғингга қўй”, — деган овоз келди.

Шундан сўнг мен бу "танишим"га телефон қилиб, ҳамма нарса ҳакида сўрайдиган бўлдим. Бир сафар ундан география фанидан ёрдам беришини сўрадим ва у Филадельфия қаерда жойлашганини айтиб берди. Яна бир сафар математикадан уй ишини бажаришимга ёрдамлашди. Бир кун олдин хиёбондан топиб олган оласичоним мева ва ёнғоқ ейиши мумкинлигини ҳам у айтди. Жажжи канарейкамиз Пити ўлиб қолганида, «Маълумот беринг, илтимос»га телефон қилиб, бу қуши-миз ҳақидаги ғамғин ҳикоямни сўзлаб бердим. У ҳикоямни эшитгач, менга болаларни овутиш учун катталар айтидиган оддий сўзлар билан таскин берди. Аммо мен юпанмадим ва ундан сўрадим:

— Нега шундай чирошли куйлаб, барча хонадонларга кувонч баҳш этувчи қушлар ўлиши билан қафас ичидаги бир тутам патга айланишлари керак?

Менинг қаттиқ изтироб чекаётганини у сезган бўлиши керак эди. Шундай бўлса-да, унинг осойишта овозини эшитдим:

“Пол, доим ёдингда бўлсин, куйлаш мумкин бўлган бошқа оламлар ҳам бор”.

Бу гапдан сўнг негадир ўзимни анча енгил ҳис қилдим. Бошқа бир куни яна телефонни кўтардим:

— Маълумот беринг, илтимос!

“Эшитаман!” — жавоб қилди таниш овоз.

— “Тузатиш” сўзини қандай талаффуз қиласиз? — сўрадим мен.

Буларнинг барчаси Тинч океани шимоли-ғарбидаги кичкинагина шаҳарчада бўлиб ўтаётган воқеалар эди. Мен тўққиз ўшга кирганимда, биз мамлакатдаги бошқа шаҳар — Бостонга кўчиб ўтдик. Эски қадрданини жуда соғинардим. Негадир, "Маълумот беринг, илтимос" деюочи овоз соҳибаси жойлашган олдинги уйимиздаги ёғоч кутини кейинги хонадонимиздаги столдан жой олган баланд, ялтироқ янги телефонга сира ўхшата олмасдим. Ўсмирлик чоғимда ҳам болалигимдан ёрқин хотира бўлиб колган бу сұхбатлар ёди мени асло тарқ этмади. Шубҳали ва қийин вазиятларда айни шу қўнғироқлар туфайли энди ўзими ни хавфсиз ҳис этаётганимни сезардим. Кичкинагина бир бољани тинглаш бобида бу аёл қанчалар сабрли, тушунувчан ва меҳрибон бўла олганини ҳозир жуда

яхши англайман ва унинг қаноатига таҳсиллар айтаман.

Бир неча йил ўтиб, ғарбдаги коллежга кетаётганимда, мен учётган самолёт йўл-йўлак Сиэтлда кўниб, у ердан бошқа рейсга алмашадиган бўлдим. Кейинги самолётга ўтиргунимча бир ярим соат вақтим бор эди. Мен ўн беш дақиқа-ча вақтимни айни пайтда шу шаҳарда яшаётган опам билан сұхбатлашиб ўтказдим. Кейин эса нима қилаётганимни ўйлаб ҳам ўтирамай, она шаҳrimдаги оператор ракамини тердим ва "Маълумот беринг, илтимос" дея мурожаат қилдим. Бу не мўъжизаки, мен ўзим жуда яхши биладиган ўша аёлнинг ингичка ва тиник овозини эшитдим! Бу сұхбат ҳакида ўйламагандим, аммо тилимга ўзим ҳам кутмаган ҳолда шу сўзлар келди: "Илтимос, менга "тузатиш" сўзи қандай талаффуз қилинишини айта оласизми?"

Гўшақдан бир муддат овоз эшитилмади. Кейин эса мулойим оҳангдаги жавоб янгради: "Тахминимча, шу вақтгача бармоғинг тузалиб кетган бўлиши керак..."

Мен кулдим.

— Шундай қилиб, бу ҳалиям аниқ сиз эканлигинизни билдим! — дедим сўнг. — Қизик, мен учун гапларингиз қанчалар аҳамиятли бўлганини ҳеч хаёлингизга келтирғанмисиз?

“Қизик, — деди у ҳам, — сен ҳам қўнғироқларинг мен учун қанчалар аҳамиятли бўлганини билганимсан? Мен умуман фарзанд кўрмаганман, шу сабабми, қўнғироқларингни кутиб яшашдан баҳтиёр эдим”.

Мен ўтган йиллар давомида уни тез-тез эслаганимни айтдим ва опамникига келганимда яна телефон қилишга рухсат сўрадим. “Албатта, қўнғироқ қиласвер, — деди у, — Сэлли деб сўрасанг, кифоя”.

Уч ойдан сўнг Сиэтлга қайтдим. Аммо бу сафар операторга қўнғироқ қилганимда, бошқа овоз жавоб берди. Мен Сэллини сўрадим.

“Унинг дўстимисиз?” — сўради маълумот берувчи аёл.

“Ҳа, жуда қадрдон дўстиман”, — жавоб қилдим мен.

“Сизга буни айтишдан қаттиқ афсусдаман, — деди аёл, — охирги йилларда у тўлиқисиз иш кунида ишлаётганди, чунки касал эди. Беш ҳафта олдин у вафот этди...”

Гўшакни қўяётганимда сұхбатдoshim сўраб қолди: — “Бир дақиқа, сизнинг исмингиз Полми?”

“Ҳа”.

— “Яхши, унда сизга Сэлли хабар қолдириб кетган. У телефон қилиб қолишингиз мумкинлигини ўйлаб шундай қилганди. Бу хабарни сизга ўқиб беришимга рухсат берсангиз. Бу ерда шундай ёзилган: “Унга айтингки, мен ҳалиям куйлаш учун бошқа оламлар бор, дейман. У нима демоқчилигимни ўзи билиб олади”.

Мен аёлга раҳмат айтиб, гўшакни жойига қўйдим. Ҳа, Сэлли нима демоқчи бўлганини тушунгандим. Бошқаларда қолдиришингиз мумкин бўлган таассуротларингизни ҳеч қачон камситманг. Бу билан сиздан шуни сўрамоқчиманки, инсон бошқа кимнингдир ҳаётида қанча ўзгаришлар қила олиши мумкинлиги ёдингизда турсин!

Муҳаббат ШАРИПОВА
таржимаси.

СЕН БАҲОРНИ СОҒИНМАДИНГМИ?

Абдулла Орипов
Ўзбекистон Қаҳрамони

Уйғонгувчи боғларни кездим,
Топай дедим қирдан изингни.
Ёногингдан ранг олган дедим –
Лолазорга бурдим юзимни,
Учратмадим аммо ўзингни,
– Сен баҳорни согинмадингми?
Узоқлардан зарворли төглар,
Хаёлимни келдилар босиб.
Кечди қанча интизор чоғлар,
Васлинг менга бўлмади насиб,
Сенсиз мен ҳам, баҳор ҳам
гариб,
– Сен баҳорни согинмадингми?
Унгулларда сакрайди оҳу,
Наъматакда саъва миттижон.
Қорликлардан сипкорилган сув,
Дараларда уради жавлон.
Нигоҳимдан фақат сен пинҳон,
– Сен баҳорни согинмадингми?
Мана, бугун Наврӯзи олам,
Дўстларимга гуллар тутарман.
Қайлардасан, суюкли эркам...
Қўлимда гул сени кутарман,
Умрим бўйи чорлаб ўтарман:
– Сен баҳорни согинмадингми?

